

Aznar pateix pel seu lloc de treball

SALVADOR COT

La victòria del PP a les eleccions del 1996 es va produir en circumstàncies excepcionals: els casos de corrupció generats durant els governs socialistes s'acumulaven als jutjats i una campanya de denúncia sense precedents feia créixer un bloc de mitjans de comunicació interessats a posar fi al que ells mateixos van batejar com a "felipisme". I el que era pitjor per a les expectatives electorals del PSOE: la percepció social de final d'una època feia dubtar bona part del seu electorat tradicional de si valia la pena fer passar el PSOE per una legislatura a l'oposició.

Però els quatre anys posteriors no han servit per afermar el PP com a protagonista d'un període d'hegemonia política i electoral semblant al que va encapçalar el PSOE. En els actius del govern, la gestió de José María Aznar ha estat correcta, si per això s'entén el seguiment ortodox de les directrius de la Unió Europea, que s'han traduït en unes xifres macroeconòmiques en algun cas històriques com les reduccions en els índexs d'inflació i atur. Aznar no ha hagut de patir grans escàndols de corrupció i els que l'han esquitxat —amb les *stock options* de Telefónica i les subvencions al lli com a casos més emblemàtics— no han arribat a generar la mateixa sensació de sistema corrupte que va impulsar el tombant electoral del 1996. L'altre gran aspecte de la política del PP ha estat la gestió de la treva d'ETA, molt criticada pels partits bascos i que va entrar en crisi el 28 de novembre, quan l'organització va emetre un comunicat de ruptura en què acusava el govern de Madrid d'immobilisme i el PNB i Eusko Alkartasuna de no haver iniciat una estratègia decididament sobiranista.

La reacció dels nacionalistes moderats oferint una declaració política en aquest sentit generà una resposta molt dura de José M. Aznar, que arribà a amenaçar amb una situació similar a la del Kosovo en guerra si la majoria nacionalista es proposés superar l'Estatut de Gernika i la Constitució espanyola del 1978.

Segurament, cal col·locar entre els actius electorals del PP la política d'immobilisme que ha practicat en relació al procés de pau al País Basc. El màxim defen-

Els 300.000 vots obtinguts de més pel PP sobre el PSOE l'any 1996, no són cap garantia, i les enquestes s'obstinen a donar cinc punts, com a molt, de diferència.

sor d'aquesta tesi de força és el ministre de l'Interior, Jaime Mayor Oreja, que és assenyalat tossudament a les enquestes com el ministre més valorat per la ciutadania espanyola, molt per sobre dels que encapçalen l'àrea econòmica. Qualsevol posició radical contra els nacionalismes català o basc té una gran rendibilitat electoral a la major part de l'estat espanyol, tal i com va quedar demostrat en les mateixes eleccions del 1996. En aquest sentit, el PP va utilitzar a fons la seva pròpia victimització en el conflicte basc, amb un moment d'èxit absolut quan les mobilitzacions per l'assassinat del regidor Mi-

Les previsions d'uns resultats ajustats entre PP i PSOE, en les eleccions espanyoles, poden fer que els pactes i equilibris amb els partits nacionalistes siguin més determinants que mai.

guel Ángel Blanco a mans d'ETA i com a represàlia per l'alliberament d'un funcionari de presons, Ortega Lara, que, justament, també era militant del PP.

Aquesta sàvia barreja de humanitarisme social i nacionalisme espanyol ha fet perdonar al PP els pactes no desitjats pel seu electorat amb CiU i el PNB, que, d'altra banda, li han donat una estabilitat parlamentària molt superior a la que era previsible un cop vista la correlació parlamentària en aquesta legislatura que ha arribat al final batent el rècord de llargària, inclòs el període de majories absolutes presidides per González.

Però és el mateix PSOE el flanc que més preocupa el PP. Els 300.000 escassos vots de diferència que va obtenir el partit conservador sobre els socialistes no són cap garantia quatre anys després i les enquestes s'obstinen a donar un màxim de cinc punts de diferència entre els dos partits centrals de la política espanyola, tal i com assenyalava l'últim sondeig del CIS publicat a finals de novembre. La fracassada operació de col·locar Josep Borrell a la candidatura des de les bases va ser més que suficient per capgirar les enquestes. Això tenint en compte que no hi ha hagut cap mena de renovació en la direcció federal del PSOE, que segueix dominada per una àmplia majoria d'ex-ministres de l'etapa de Felipe González. Joaquín Almunia no pot ser percebut com un candidat al marge de l'època dels grans escàndols dels darrers anys de govern socialista, entre d'altres coses perquè en formava part i n'ha assumit l'herència sense les vacil·lacions que van quedar paleses en el cas de Josep Borrell. El PSOE, doncs, arriba a les eleccions de març amb la solidesa d'una base electoral que oscil·la entre els set i els deu milions de votants, segons la participació, però amb una diferència

respecte al PP que mai no arriba al milió de sufragis.

La tercera incògnita és el paper d'Esquerra Unida, que no repetirà els 18 diputats que ha tingut ara. Les eleccions municipals i europees del passat juny van constatar el trasvasament de votants de la coalició de Julio Anguita cap al PSOE. Caldrà veure fins a quin punt aquest desplaçament es consolida a les generals i quina és la magnitud real del fenomen i cap a quin sentit modula aquesta tendència la substitució obligada, per malaltia, d'Anguita com a cap de llista per Francesc Frutos. De tota manera, molts dels qui van confiar en EU l'any 1996 ho van fer de forma circumstancial a l'espera d'una renovació del PSOE que, si bé no s'ha produït, ha deixat els socialistes en el paper d'oposició que els permet donar per liquidats els casos de corrupció i les sentències judicials que els certifiquen.

Un altre element a tenir en compte són els components territorials que de ben segur afectaran al repartiment final dels escons de la legislatura 2000-2004. El PSOE té problemes seriosos a les circumscripcions valencianes, amb una crisi interna que repercutirà en la representació a nivell d'estat. Però el PP n'ha patit una de molt similar que ha implicat el seu enfonsament a Astúries i que pot traslladar-se a les Illes Balears i fins i tot a Galícia, que pateix greus problemes de lideratge que han acabat amb les esperances de jubilació de Manuel Fraga. Això sense comptar amb el tradicional forat de Catalunya, on el PP té molt poques possibilitats d'obtenir uns resultats rellevants que, com a mínim, facin sortir els conservadors espanyols de l'extraparlamentarisme a què els castiguen els votants gironins elecció rere elecció.

Aquest component territorial també afectarà el Congrés dels diputats en forma de diputats nacionalistes. El PNB i Eusko Alkartasuna aspiren a mantenir representació, potser afavorits per l'estratègia d'abstenció d'Euskal Herritarrok. En qualsevol cas, l'esquerra abertzale frustra amb la seva decisió la possibilitat de crear un grup parlamentari de les esquerres sobiranistes del País Basc, Catalunya i Galícia. En canvi, a Galícia el BNG té com a objectiu passar dels actuals dos diputats als cinc que els permetrien formar un grup parlamentari nacio-

José M. Aznar i Joaquín Almunia, en una trobada a la Moncloa el febrer de 1998.

nalista gallec inèdit fins ara en el panorama polític de l'estat espanyol. Uns diputats que, a diferència dels de CiU o el PNB no serien susceptibles d'ajudar José María Aznar a conformar una majoria parlamentària estable. En aquesta mateixa línia es pot enquadrar el retorn d'ERC al Congrés del Diputats, que recuperarà l'escó que va perdre a mans de la trànsfuga Pilar Rahola. D'altres partits de base territorial que poden obtenir representació parlamentària són el Partit Andalusista i els nacionalistes mallorquins, tot i que la seva actual divisió en dues ofertes separades en limita les possibilitats reals. Els nacionalistes canaris, en canvi, tenen assegurada una situació de privilegi en qualsevol de les combinacions parlamentàries possibles, tot i que la seva actitud no dependrà de res més que dels resultats electorals del PP i el PSOE.

Aquesta convocatòria electoral, curiosament, té un element d'alt interès en el Senat. L'acord entre els tres partits progressistes catalans (PSC, ERC i IC) per conformar una candidatura única pot revolucionar l'equilibri tradicional de forces entre CiU i els seus competidors electorals. El mateix fet de la creació d'un grup parlamentari propi de les forces catalanes d'esquerra eliminaria definitivament la imatge de Convergència i Unió com a única garantia possible de defensa dels interessos generals de Catalunya a les institucions parlamentàries espanyoles. Una operació electoral molt

similar podria haver salvat les expectatives electorals de l'esquerra valenciana –i valencianista– si al final el PSPV, Esquerra Unida i el Bloc haguessin acordat presentar candidatures conjuntes al Senat. El fracàs d'aquesta opció pot tenir conseqüències greus si, al final, en la pròxima legislatura s'emprèn definitivament la reforma del Senat en un sentit territorial.

En tot aquest panorama de partits no estatalistes, segurament el que té pitjors expectatives electorals és CiU, que ho tindrà molt difícil per renovar els actuals setze diputats, en especial després d'haver estat el principal suport del PP al llarg de tota la legislatura i d'haver buscat insistentment els vots dels conservadors espanyols al Parlament de Catalunya. L'aliança entre CiU i el PP comença a ésser percebuda com a natural entre gran part de l'electorat català, tot i l'interès de

la coalició que lidera Jordi Pujol per distanciar-se políticament del PP cada vegada que hi ha eleccions. Queda per veure quina serà l'actitud de CiU a l'hora d'afrontar la campanya electoral i si es repetiran lemes com "plantem cara" que van atorgar un gran rendiment a les eleccions del 1996, però que són de dubtosa reutilització després de quatre anys d'estreta col·laboració política i parlamentària, tant a Madrid com a Barcelona.

Sigui com sigui, les eleccions generals no només hauran d'establir quin és realment l'efecte social del govern del PP i si poden iniciar, ara sí, un cicle d'hegemonia política i electoral similar al que va permetre tretze anys ininterromputs de governs socialistes. També hauran d'establir quines possibles aliances pot sumar José María Aznar, un cop queden clares les dificultats de relació amb el PNB que implica el procés de pau a Euskadi i el fracàs en l'estratègia de pactes a totes les comunitats autònomes en què van perdre la majoria absoluta a les eleccions municipals i autonòmiques del juny del 99. Posat a l'inrevés, no hi ha pràcticament cap grup polític amb possibilitats serioses d'obtenir representació parlamentària que no pugui arribar a acords amb el PSOE i, en canvi, és impossible que EU, el BNG, ERC, EA o, tal i com van les coses, el PNB, puguin donar suport a cap govern d'Aznar que, això sí, mai no tindrà cap oportunitat semblant per a obtenir els millors resultats possibles.